

De heer Oscar Hilarius

De heer Oscar Hilarius

Aad Verhoef

*Ter nagedachtenis aan
mijn lieve moeder*

Jansje Verhoef-Verhoeff

De gebeurtenissen en dialogen in deze roman zijn fictief. Sommige personages hebben werkelijk bestaan. Zij zijn door de auteur met respect genoemd. Eventuele overeenkomst met de werkelijkheid berust op toeval.

Heruitgave, eerste druk

© 2016 Aad Verhoef

Coverillustratie: Femke van Lienen-Haneveer

Redactie: Nico Dijksterhuis

Vormgeving en omslag: Manalone

Bezoek de auteur op www.aadverhoef.nl

ISBN: 978 94 02147 61 2

NUR: 301, 330

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

Proloog

Op weg naar de koude grond	9
Het trauma van Biak	18
De kennismaking	28
Het appartement	40
Blonde Sofia	50
Gino's	57
Op weg	70
Dennis Moreno	81
De party	94
Pepitone	101
Martini	109
Salade	120
Sofia op oorlogspad	130
Dr. Jan Zeldenrust	138
Heb meelij Jet	149
De kunstschilder uit Arbatax	163
Stiletto	174
De climax	179

Epiloog

In de koude grond	197
-------------------------	-----

Proloog

Op weg naar de koude grond

- Vrijdag 25 november 1988 -

In het zestig pagina's tellende draaiboek van zijn uitvaart had oom Oscar de wens beschreven dat de voordeur van zijn herenhuis om tien uur 's morgens zou worden opengezet. Het was mij een volstrekt raadsel waarom. Ik kon alleen bedenken dat mijn oom daarmee uitdrukking wilde geven aan zijn altijd open houding die hij had gehad jegens anderen. De ochtend van zijn uitvaart stond ik dan ook tijdig in de knusse hal van het pand waar hij tijdens zijn leven had gewoond en nu in de achterkamer lag opgebaard.

Ik keek ingespannen naar de voortkrabbelende secondewijzer van mijn horloge. Nog een kleine minuut. De bruine map met het door mijn oom met de hand beschreven scenario hield ik stevig geklemd

tussen arm en lichaam. Ik bedacht dat hij niet alleen tijdens zijn boeiende leven, maar ook nu nog de regie voerde over zaken waarbij wij beiden betrokken waren.

De secondewijzer naderde ongeduldig de twaalf. Ik legde mijn vrije hand op de deurkruk. Toen de wijzer aan de twaalf likte, haastte ik mij om de voordeur wijd open te zetten. Kordaat stapte ik de frisse, zwaarbewolkte buitenlucht in. Zoals altijd keek ik even rond. De Hoflaan in Rotterdam lag er ook nu vredig bij.

Van somber weer kreeg mijn oom vaak een depressieve bui. Hij was dan ook een man van warmte en zonneshijne geweest. Bij Petrus aan de hemelpoort zou hij er zeker zijn beklag over doen, als de goden hem zelfs op de dag van zijn begrafenis niet goed gezind waren geweest. De dag was echter amper begonnen, dus de hoop op een schraal zonnetje was nog niet verdwenen.

Achter de bijna manshoge ligusterhaag van de voortuin schoof een kalend hoofd voorbij. De in een donkergrijs pak geklede man stopte bij het tuinhekje. Met een ingehouden glimlach keek hij me aan.

‘Meneer Hazelaar? Herman Hazelaar?’

‘Dat ben ik.’

‘Notaris Van Duinen. Wij hebben elkaar afgelopen zaterdag telefonisch gesproken. U belde mij vanwege het overlijden van uw oom.’

‘Dat klopt.’

Van Duinen stapte resoluut op me af en stak een ferme hand uit. ‘Helaas moet ik vanmiddag voor een kleine ingreep naar het ziekenhuis. Daarom kan ik niet bij de plechtigheid aanwezig zijn. Op de rouwkaart las ik dat ook hier afscheid kan worden genomen, dus ik dacht, laat ik nu maar even meneer

Hilarius mijn laatste eer bewijzen.'

Ik knikte begrijpend en keek hem onderzoekend aan. 'Hopelijk is er niets ernstigs met u aan de hand?'

'O nee, maakt u zich geen zorgen. Ik verwacht midden volgende week weer thuis te zijn. Ik bel u dan nog omtrent het testament van uw oom.' Hij wreef over zijn kin en keek me doordringend aan. 'Hebben wij elkaar al eens ontmoet, meneer Hazelaar? Mogelijk op mijn kantoor in Capelle aan den IJssel?'

'Zeker,' antwoordde ik, 'maar dat is meer dan achtentwintig jaar geleden.'

Van Duinen trok verbaasd een wenkbrauw op. 'U meent het... achtentwintig jaar geleden?'

Ik zag hem rekenen.

'Dat was dan in 1960,' vervolgde hij, 'toen ik nog slechts kandidaat-notaris was. Mijn vader leidde destijds het kantoor.'

'Klopt, dat voorjaar ben ik met mijn oom bij uw vader op kantoor geweest.'

'Natuurlijk, nu herinner ik het mij weer. Uw oom had een afspraak om zijn nalatenschap te regelen.'

Van Duinen leek zichtbaar opgelucht dat hij zich het voorval weer voor de geest kon halen. Ik maakte een weids en uitnodigend gebaar. 'Maar komt u toch mee naar binnen.'

Van Duinen ging mij voor. In de hal draaide hij zich om en plaatste de vingertoppen van een hand tegen mijn borst. 'Mijn excuses, maar ik heb nog helemaal niet geïnformeerd naar de partner van uw oom, mevrouw Antonini. Hoe gaat het met haar?'

Ik boog opzij, duwde de met glas-in-lood ingelegde binnendeur open en leidde Van Duinen de smalle gang in. 'Het gaat wel, ze houdt zich sterk. Maar

loopt u verder, mijn oom ligt in de achterkamer, achteraan links.'

'U bent mevrouw Antonini vast enorm tot steun.'

Ik glimlachte om deze nodeloze opmerking.

'Weet u,' ging Van Duinen verder, 'tijdens mijn eerste ontmoeting met haar, overigens jaren geleden, maakte ze op mij een verpletterende indruk. Ze kwam over als een sterke vrouw, zeker, en ook een bijzonder mooie vrouw. Maar ja, dat geldt voor veel Italiaanse vrouwen.'

'Siciliaans,' verbeterde ik.

Van Duinen stopte en draaide zich om. 'Wat zegt u?'

'Zij is van Siciliaanse afkomst.'

'Natuurlijk, maar dat zijn toch óók Italianen?'

'Zeker, maar dat ligt bij haar nogal gevoelig. Ze vindt dat Rome te weinig oog heeft voor de problematiek van de regio en heeft dan ook weinig met Italië... echter alles met Sicilië.'

'Ach zo,' knikte Van Duinen begrijpend. 'Ik vond haar echt een vrouw voor uw oom. Jammer dat hij slechts achtenzeventig jaar mocht worden. Er was nog zoveel om samen van te genieten.'

We liepen verder de gang door. Van Duinen kwam ogen tekort bij het terloops bekijken van alle ingelijste zwart-witfoto's die links en rechts aan de muur hingen. De tafereeltjes in het buitenland trokken zijn volle aandacht. Bij het zien van een foto met mijn oom in tropenkostuum hield Van Duinen zijn pas is. Hij wilde iets zeggen, maar ik duwde hem verder de gang in.

'De deur links,' zei ik. Ik gaf een zacht klopje op de deur. Van Duinen keek me tersluiks aan. Ongetwijfeld vroeg hij zich af waarom ik voor een overledene klopte. Voorzichtig opende ik de deur van

de achterkamer en dirigeerde Van Duinen naar binnen. Ik volgde hem op de voet.

'Prego! Prego!'

Verrast bleef Van Duinen staan. Hij loerde langs de kamerdeur, ving een glimp op van de goudkleurige kooi die aan de tegenoverliggende lange muur naast de schouw stond en deed een stap naar voren. 'Frappant, een papegaai in een kamer waar iemand ligt opgebaard.'

Ietwat verlegen tikte ik tegen de map onder mijn arm. 'Het was de wens van mijn oom dat Prego, overigens een Amazonepapegaai, tijdens de opbaring in deze kamer verblijft.'

Van Duinen keek mij verbaasd aan en liep verder de kamer in. Zijn blik dwaalde naar rechts, naar de halfopen, witgelakte lijkst met een kleurrijke rouwkrans en mijn ooms tropenhelm erbovenop. De kist stond schuin voor de tuindeuren. Lange, witte vitrage belemmerde het zicht van buiten. Antonella Antonini zat naast de kist op een eetkamerstoel. Van Duinen keek verheugd toen hij haar zag.

'Mevrouw Antonini...,' begon hij spontaan en stapte op haar af. Antonella stond op en voelde al snel haar voorzichtig uitgestoken hand in die van de notaris. Van Duinen boog licht en gaf een korte, vochtige kus op haar hand.

'Mijn naam is notaris Van Duinen.'

'Ik herken u, als is het lang geleden dat wij elkaar voor het laatst hebben gezien.'

Van Duinen glimlachte tevreden en liet haar hand los. 'Mag ik u condoleren met het verlies van uw partner?'

Antonella knikte en voerde Van Duinen naar het midden van de kamer.

'De notaris is vanmiddag verhinderd,' zei ik, 'en

komt daarom nu afscheid nemen.'

Antonella schrok van deze onverwachte mededeling en keek Van Duinen vragend aan. 'Maar... maar u zou tijdens de plechtigheid toch één van de sprekers zijn?'

'Helaas moet ik voor opname naar het ziekenhuis.'

Nerveus gluurde Antonella naar de map onder mijn arm. Ze dacht stellig aan de uitvaartwensen van mijn oom. Ik pakte haar zacht bij een elleboog. 'Het is niet anders. Met onvoorziene omstandigheden is nu eenmaal geen rekening te houden. Misschien dat iemand anders de notaris als spreker kan vervangen.'

'O nee,' zei ze beslist, 'niet iemand die niet op de lijst staat. We zullen Oscars wensen respecteren. Om de tijd op te vullen moeten de andere sprekers maar wat langer praten. Het tijdschema mag niet in de war raken.'

Van Duinen schraapte zijn keel. 'Ik durf het u bijna niet te vragen, mevrouw, maar hoe is... hoe is meneer Hilarius aan z'n einde gekomen?'

Antonella keek de notaris scherp aan. Ik vermoedde dat ze twijfelde of ze de waarheid zou vertellen. Na een korte aarzeling deed ze dit toch. 'Boven, in de slaapkamer... kort na zijn daad.'

'Pardon! Welke daad?'

'U begrijpt wel... dé daad.'

Van Duinen begreep het, maar geloofde zijn oren niet. Hij wist zich niet langer een houding te geven, begon op zijn tenen te wiebelen en wendde verlegen zijn blik af.

'Kijkt u daar van op, notaris?' vroeg Antonella geërgerd. 'Het gebeurt vaker.'

Van Duinen keek haar schuins aan. 'Ongetwijfeld

en door zijn hoge leeftijd valt het ook te verklaren, maar...'

'O nee!' onderbrak Antonella hem. 'Probeert u maar niets te insinueren. Oscar was ondanks zijn leeftijd nog heel wat mans en leed ook niet aan zelfoverschatting.'

'Maar mevrouw, ik wilde absoluut niets insinueren,' zei Van Duinen met enige verontschuldiging in zijn stem. 'Het gaat me ook niet aan.'

Antonella knikte. 'Oscar kreeg het benauwd en klaagde over pijn op de borst. Ik wilde de dokter bellen, maar dat wilde hij niet. Hij vroeg om een likeurtje en zei: "Als het mijn tijd is, dan is het mijn tijd."'

'Een likeurtje?'

'Mijn oom was gek op likeurtjes,' verdedigde ik. 'Vooral fruit- en kruidenlikeuren, vanwege de smaak en de medicinale werking. Maar indien nodig wel met een scheutje honing tegen de bittere smaak.'

'Wel, dat medicinale heeft dan weinig geholpen. Iemand met een hartaanval geef je toch geen likeur! Niet dé daad maar de drank werd hem fataal.'

'Onzin,' zei Antonella hoofdschuddend. 'Het was gewoon z'n tijd. Wat nu als hij melk in plaats van likeur had gedronken?'

'Wellicht had ik dan hier nu niet gestaan.'

Antonella ging er niet op in en vervolgde haar verhaal. 'We hebben nog even met elkaar gepraat; onze herinneringen, toekomstplannen. Op een gegeven moment gleden z'n oogleden langzaam over zijn briljantblauwe ogen. Het lege likeurglaasje gleed uit zijn hand. Ik kon het nog maar net opvangen. Ik wist dat het afgelopen was. Toen heb ik Herman geroepen. Hij heeft de dokter gebeld.'

Er verschenen tranen in Antonella's hazelnoot-bruine ogen. Haar slanke handen trilden en streken langdurig over niet-bestaande plooien in haar zwarte japon.

'Misschien moet ik nu maar afscheid nemen,' zei Van Duinen tegen mij.

Ik knikte.

Hij draaide zich om en liep langzaam naar de kist. Op gepaste afstand bleef hij staan en sloeg een kruis. Bedroefd gleden zijn ogen van oom Oscars markante gezicht, over het tot de middel zichtbare tropenkostuum naar de kleine krans en tropenhelm op de kist.

'Vaarwel, mijn beste. Het was meer dan een genoeg je te kennen.' Van Duinen legde kort een hand op de kist en draaide zich om.

'Prrrrregio!'

'Herman! Zet dat beest na onze terugkomst vanmiddag alsjeblieft ergens anders, wil je? Je mag 'm ook weg doen. Zoek een koper, Oscar heeft toch niets meer aan hem.'

Van Duinen keek belangstellend op. 'Maar mevrouw, als u de papegaai toch weg wil doen, dan heb ik er wel belangstelling voor. Ik vind het een prachtexemplaar.'

De overeenkomst werd snel gesloten. Voor slechts honderd gulden werd Van Duinen Prego's nieuwe eigenaar. Bij zijn afscheid wilde hij hem ook wel direct meenemen, maar ik tikte op de map onder mijn arm.

'Ach natuurlijk, het scenario van uw oom.'

'Ik neem Prego wel mee als ik voor het testament bij u langskom,' zei ik. 'U moet voor opname toch naar het ziekenhuis, dus het lijkt me beter als Prego die dagen gewoon hier blijft.'

Van Duinen schudde ons de hand en nam afscheid. 'Wel, ik wens u veel sterkte vanmiddag. Op weg naar de koude grond, zou uw oom zeggen.'

In de loop van de ochtend namen enkele buurtbewoners en winkeliers afscheid van mijn oom. Rond het middaguur kwam de lijkwagen voorrijden met in zijn kielzog een volgwagen. Onder het wakend oog van Antonella werd de kist naar buiten gedragen en voorzichtig in de wagen geschoven.

Juist op het moment dat de chauffeur de achterklep sloot, stootte Antonella mij aan. 'Mijn hemel! Herman... het medaillon! We zijn het medaillon vergeten!'

Zo snel als ze kon ging ze het herenhuis binnen. Na een paar minuten keerde ze met het ovaalvormige medaillon in haar hand terug. Ze slaakte een zucht van verlichting en keek verdrietig naar de gestileerde zwaluw aan de voorzijde.

'Weet je dat de zwaluw symbool staat voor hoop, trouw en vrijheid?'

Ik wist het niet.

Antonella opende het medaillon en keek naar een zwart-witfoto van zichzelf. Ze leek niet ouder dan een jaar of twintig. Ik had de foto eerder gezien.

'Je oom droeg dit medaillon alle dagen... en al meer dan achtentwintig jaar,' zei ze zichtbaar vol trots. 'Je weet wanneer hij dit van mij heeft gekregen en wat het voor hem betekende. Hij moet dit om.'

Ik knikte. 'Straks in de aula. Het komt goed,' zei ik om haar gerust te stellen.

Ze keek naar de inscriptie aan de binnenkant en zei zachtjes: 'O cara mia.'

Het trauma van Biak

- Woensdag 13 april 1960 -

Mijn oom stuurde zijn hagelwitte Mercedes 220S behoedzaam naar de rand van het trottoir en parkeerde recht voor de brede opgang van het monumentale pand. Hij draaide de contactsleutel om en keek me aan. 'Zo, we zijn er.'

'Waarom heeft u gekozen voor een notaris in Capelle aan den IJssel?' vroeg ik nieuwsgierig.

'Bij de aankoop van het pand aan de Hoflaan, vijf jaar geleden, kreeg ik voor het eerst met Van Duinen te maken. Sindsdien is er een plezierig contact. We zien elkaar niet vaak, meest bij feesten, partijen en recepties, maar we hebben geregeld telefonisch contact. Ik gun het hem dat mijn testament hier wordt opgemaakt.'

We stapten uit. Een stevige voorjaarswind sloeg ons om de oren. Mijn oom keek naar de zwaarbewolkte lucht en knoopte zijn corduroy jasje dicht.

Aandachtig monsterde ik het keurig onderhouden pand. Het telde twee verdiepingen. Het houtwerk zat goed in de verf. Rechts van de ingang zat een goudglimmende naamplaat aan de gevel. In zwarte,

schreefloze letters las ik 'Van Duinen Notariskantoor'.

'Kom,' zei mijn oom, 'laten we deze helse trap bestijgen en naar binnen gaan. Het is buiten nu niet bepaald aangenaam.'

We beklommen de stenen trap en bleven voor de massief houten voordeur staan. Mijn oom zocht naar de bel en drukte uiteindelijk op een rond, wit knopje. Door de intercom meldde zich vrijwel meteen een jonge vrouwenstem.

'Goedemiddag, wat kan ik voor u doen?'

Mijn oom boog zich naar het apparaat. 'Hilarius is de naam. Ik heb om twee uur een afspraak.'

'Met wie heeft u een afspraak?'

'Met wie ik een afspraak heb? Met de notaris.'

'Met notaris Van Duinen, notaris Versteeg of met kandidaat-notaris Van Duinen?'

Mijn oom keek me met een frons aan. Ik haalde mijn schouders op. Hij boog zich opnieuw naar de microfoon. 'Houdt u geen afspraken bij?' zei hij geërgerd. 'Dan zal ik het u zeggen: ik heb een afspraak met notaris Van Duinen.'

Na enige tijd klonk het: *'Dank u voor het wachten, u wordt verwacht.'*

Er klonk een irritante zoemer. De voordeur schoot robuust uit het slot en opende zich een paar centimeter. Mijn oom gaf er een ferme duw tegen, greep me bij een arm en zei spottend: 'Kom, Herman, zoals de dame al zei, we worden verwacht.'

De ontvangstruimte voldeed aan wat men van een notariskantoor mocht verwachten: modern, functioneel en goed onderhouden. De eigenaresse van de intercomstem begroette ons hartelijk, wees naar een groepje leunstoelen en verzocht ons te willen wachten. We namen gewillig plaats en zakten onderuit.

Om de tijd te doden liet ik mijn ogen rondgaan. De muren waren behangen met schilderijen. Ik herkende vooral de impressionistische werken. Renoirs 'Lunch van de roeiers' trok mijn aandacht. Het schilderij hing achter de plek waar de secretaresse haar werk deed. Het blondje keek op en dacht wellicht dat mijn interesse haar betrof. Ze glimlachte verlegen. Ik glimlachte verlegen terug.

Mijn oom boog zich naar me toe en zei zacht: 'Wees gerust, zij is helemaal echt en alles waard, het schilderij is een reproductie en geen fluit waard. Maar één advies: als het iets tussen jullie wordt, hou dan zelf je afspraken bij; zij is er niet zo goed in.'

Na korte tijd verscheen Van Duinens kleine gestalte in de deuropening van zijn kantoor. Met een vrolijk gezicht stapte hij op ons af, wat met zijn korte benen verbazend snel lukte.

'Oscar! Wat fijn om je te zien,' zei hij met uitgestoken handen. 'Wanneer hebben wij elkaar voor het laatst ontmoet?'

Mijn oom moest even nadenken. 'Wel, Maarten... dat was begin vorige maand, tijdens een receptie van de *Holland Amerika Lijn*.'

'Je hebt gelijk. Een fijne bijeenkomst, die me ook een paar nieuwe klanten heeft opgeleverd.' Hij wreef door zijn volle, grijze snor en wees naar mij. 'Dit moet je neef Herman zijn.'

Mijn oom knikte. Van Duinen gaf me een hand.

'Aangenaam kennis te maken. Maar kom,' ging hij enthousiast verder, 'laten we naar mijn kantoor gaan. De koffie staat klaar en we hebben iets te regelen.'

Door allerlei prullaria was het ruime kantoor op de begane grond een en al gezelligheid. Wollen tapijten bedekten een groot deel van de donkere plan-